

ԱԶԳԱՅԻՆ ԺՈՂՈՎ

Երէկ ժ. նիստն ըրաւ ի Ղալաթիա ընդ նախագահութեամբ Ամեն Ս. Պատրիարք Հօր և ընդ ատենապետութեամբ Ռուսինեան Էֆէնտիի :

Նախընթաց նիստի ատենագրութիւնը առանց դիտողութեան վաւերանալէն և քանի մը երեսփոխանաց անձնական տկարութեան պատճառաւ բացակայութիւնը կարգացուելէն ետքը, Օտեան Նշան Էֆէնտի իբրեւ 3րդ. բացակայ և Սաքայեան Ալիքան Էֆ. իր գրովը հրաժարեալ համարուեցան : Յետոյ առ Վեհափառ կաթողիկոսն զրկուելիք նամակին բնագիրը կարգացուեցաւ, որն որ Ձեռնհասութեան, Իրաւասութեան և Խմբագրութեան գիւաններուն և Մայր գիւաններուն դիտողութիւններովը պատրաստուած և Ս. Պատրիարք Հօրմէ ընդունուած էր : Որոշուեցաւ որ Ս. Պատրիարքը և Դիւանն ստորագրեն ու զրկեն :

Եւ այն նախաքննիչ գիւաններէն եկած տեղաւորացի ցանկը կարգացուեցաւ ու տրոյց ծրագրին վիճաբանութեանը ձեռնարկուեցաւ : Ամբողջ ծրագրին յօդուածները հետըզհետէ քննուելով և քուէ դրուելով ընդունուեցաւ և տրոյց կանոնագրութիւնը վաւերացաւ :

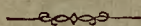
Ատեանը վաւերելու միջոցին Ս. Պատրիարք Հայրը խօսք առաւ և 1874 թ. բացման վերջին նիստն ըլլալով, մինչև մայիս 2 ուրբաթ օր ժողովին նիստերը դադարած ըլլալը յայտարարեց և ատեանը դոյցուեցաւ :

Այս հինգշաբթի օր կաթողիկ ազգայնոց Ամեն Պատրիարքը, Ամպէրպոյեան Մովսէս գերապայծառին և Հ. Գրիգոր Էնֆիյէճեան և Հ. Սաեփաննոս Եղըճեան վարդապետաց հետ ուղեկցութեամբ Դում-Գափու գալով մեր Ամեն Սրբազան Պատրիարք Հօր այցել-

լուծիւն մը տուաւ և երկու ժամու չափ տեսակցեցան :

Այն տեսակցութեան մէջ ամեն կերպով սիրալիր յարգանքներ անպակաս եղան փոխադարձաբար , որմէ յետոյ Գերապատիւ այցելուներն մեծ գոհունակութիւն յայտնելով մեկնեցան :

Այս բարեպատեհ տեսակցութեան տարակոյս չունիմ թէ համարիւն ազգակցաց մէջ իւր բարի արդիւնքն ու տալաւորութիւնը պիտի ունենայ անշուշտ :

ԷՐՄԷՆԻ ԳԱԹԱՆԻԿԻ ՄԻԼԼԷԹԻՆԷ ՀԱՔԻՐԱՆԷ ՊԻՐ ԻԽԹԱՐ

(Ծարանախան ԴԵՆ ԲԷ- 465)

Մէղքիւր Րէվերուսուս նիզամնամէսինին միւնտէրիճաթընա իմրարը արգդաթ պուրուտ տուգատ , կիլիկիա բաթրիքիղի իլէ Սթամպուլ բաթրիքիղինն պիրլէշմէսի խուսուսընը , «կէոյալըմէնիքաթօլլի միլլէթի» պիլ դարար , քիւրսիի շէրիֆտէն պա իսթիտա իսթիւրհամ իլլէմիլ կիպի » աղնաշըրը , հալպու քի , էրմէնի Գաթօլլիք միլլէթինն մէրքէղի խտարէսի տէրի Ալլիյէտէ օլուպ , միլլէթճէ , աթիք վէճէտիտ պիր մատտէյէ դարար վէրիլիղի թագաւրտէ , պիր ումումի մէճլիս գուրուլուպ , մէճլիսի մէղքիւրէ , հէր էսնաֆտան պիր գաշ քիլի տալէթ վէ իրսալ օլունարագ , վաքթինէ կէօրէ , սէքսէն , եա եիւղ , եա տախի զիյատէ զէվաթտէն միւրէքքէպ պիր մէճլիս իճթիմա խալլէրէք , անտէ պիլ թէզէքքիւր դարար վէրիլիք իքէն , մէղքիւր իքի բաթրիքիղին պիլլէշտիլլիմէսինն , վէ նէ շէրաթի իւղրէ պիրլէշտիլլիմէճլինն տաիր , մախսուսէն պէոյլէ պիր մէճլիսի ումումի տալէթ վէ իճթիմա գըլընարընը պիլէն եա խօս իշիտէն վաթ մը : Եկէր պիլէն եա իշիտէն վար խէ , Ալլահ աշգընա օլուսն , սէոյլէսին քի , նէ վաղիթ վէ գաշղի մահալտէ իճթիմա օլունմուշ վէ նէ վէճէլէ դարար վէ-

րիլմիլ քի պէոյլէ պիր մէճլիստէն վէ գարարտան միլլէթին խապէրի օլմայօր , վէ միլլէթճէ պէոյլէ պիր գարար թէրէտալա իթմէմէմիլ օլտուղի տէրմէյան օլունտուգտա պէոյլէ պիր զայրի սահիհ վէ նա մէշրու գարարը հալլի օլան Րէվերուսուս նիզամնամէսի էհլի մաարուֆ վէ տալ ու հագգանիլէթի իլլէթիմա խտէն զէվաթ նէզալինճէ , պիր նիզամնամէի իլահի մագամընտա թուլուլապիլիք մի , վէ պէոյլէ պիր զայրի սահիհ վէ նա մէշրու օլան գարարը , քիւրսիի շէրիֆ նիզամնամէլէրինն , սահիհ վէ մէշրու մագամընտա տէրճ իլլէմէքլէ օլ նիզամնամէ սահիհ վէ մէշրու վէ մէրի իւլ իճրա տա օլապիլիք մի , պունուն իլէ պէրապէր էրմէնի Գաթօլլի միլլէթինն քիւրսիի շէրիֆէ նազարէն վէ նիսպէթէն , պունունաղի մէվղի մուհարրէր իւլ պէյան մատտէլէրտէ թատրիհ վէ պէյան պիրլէ , մէնսուպի պուլունտուղի Տէվլէթի Ալլիյէյէ նազարէն պուլունտուղի մէվղիսինն կէլինճէ , լէտէլ միլլէթալէա էրմէնի միլլէթինն պիր գըսմը , Տէվլէթը Ալլիյէյէ թապի օլալլտան պէրու , էնվայի իմթիյաղլէրէ նա իլ օլուպ , օլ հալտէ Տէվլէթը Ալլիյէյէ վաղի վէ ճաիղ օլան սըտղ ու սատագաթընը վէ վաճիպէի զիմմէթլէրինն թանըյըպ , հիլ պիր վաղըթ վէ հիլ պիր վէճէլէ , տէվլէթի միւշարիլլէյհին ուսուլլէ խտարէսինն մուղայիր սուրէթլէրտէ մուամէլէյէ թէշէպպիլա խտէմէյէճէղի տէրքեար օլուպ օլ հալտէ , մէղքիւր էրմէնի Գաթօլլիք սընըֆը , միլլէթճէ էրմէնի օլուպ ֆագաթ ագախի տինիլէ մէսէլէսինտէն տօլայը , մուճիպի թէէսսիլաֆ օլան վուգուլթ հատէպիլլէ , միլլէթի մէղքիւրտէն հասպ էլ իճապ վէ մա թէէսիլաֆ թէֆրիքիլլաղըմ կէլիպ թէֆրիք պիրլէ , պա իրատէյի սէնիլէ պիր միլլէթ շէքլինն վաղ օլունտուղու ճիհէթլէ , էմաալլէրի միսիլլու էնվայի իմթիյաղլէրէ հայիղ օլարագ , ագախի տինիլէսինն մին էլ գատիմ թէմամիլլէ իճրա , վէ ումուրը տախիլլէսինն քեամիլէն խտարէ խալպ , օլ

պապլէրտէ մէօհթ աճ օլտուղու հիմայէյէ վէ մուալէնէթէ վէ իմթիյաղէրէ միւթէմատինն նալլ օլտուղունաւն , մաթպուի պուլունտուղու տէօվլէթի միւշարիլէյհէ վաքի վէ ճաիղ օլան սըաք ու սատագաթընը վէ վաճիպէի զիմէթլէրինի պիլ շիւքրանիյէթ տիրիղ իւտէմէյէճէղի շէքք վէ շիւփհէտէն պէրի օլտուղի , վէ օլ հալտէ , եանըլմաղ աւտ օլունան քիւրսիի շէրիֆ ճանիպինտէն , տէօվլէթի Ալլիէնին ուսիլ վէ իտարէսինէ մուխալիֆ վէ պա խուսուս , վաճիպէի ինսանիյէթէ մուղայըր օլապիթըր սուրէթլէրտէ վուգուէ կէլմիշ վէ պունտան սօնրա զուհուր իտէպիլըր դարարարը վէ թէշէպալիսաթը , միլլէթի մէգըլուր , հիշ պիր վէշհ իլէ դապուլ իտէմէյէճէղի վէ մէֆթի իճրայէ դօյամայաճաղի տէրքեար տըր : իմտի , մէսէլէ շու մէրքէղէ կէլտիղի սըրատէ , կէօղլէրի օլարագ կէօրմիւշ , վէ դուլագլարը օլարագ իշիթմիշ , վէ բապպիլ ուլէմին իհսան էյլէտիղի աղլ վէ ֆէրասէթինի , իսթիմալ կյլէմիշ օլան պիր թագըմ զէվաթ , ճէվապէ դալդըշաճագ օլսալար , քիւրսիի շէրիֆին ահվալի վագաասընա մալիւմաթը թամմէլէրի օլմատըղը թագտիրտէ , միւճէտտէտէն տիւշար օլապիլէճէքլէրի , մահճուպիյէթտէն պէրի օլսունլար իշին օլ միսիլու զէվաթէ իսթար օլունուր քի , էվլէլ էմիրտէ քիւրսիի շէրիֆ ըէյիսլէրինէ վէրլլէն բաբա նամը , տինի իսալլինին թէմէլի օլան , ագայիտի տինիյէտէն եանի խրիսթիան տինինին եէնի թէվէլլիւտի զէմանընտա պէրապէրինճէ թէվէլլիւտ իտէն շարթլարընտան պիրի օլմայուպ , ֆագաթ թում քիլիոէսի ըէհապինին իսթիմալ օլունան վէ թում լիսանընտան ալընմըշ Բ-Բ-լաֆսընտան իսարէթ պիր իսմի վաոֆ (աճալան) օլարագ , էվլէլա թում քիւրսիի շէրիֆին պիլ ճիւմլէ բիսկոպոսլարընա իսթիմալ օլունմուշ , մուախիսարէն 1073 սէնէի միլատիյէսի թարիխինտէ , Եէտինճի Գրիգոր նամ բաբա հաղրէթլէրինին դարարը վէ էմրի իլէ եալընըղ ըիմ բաբալարա թախսիս

դըլընմըշ եէնի պիր իսմ վէ իւնվանտէն իւպարէթ իտուկի ինքեար օլունմուշ մատտէլէրտէն պէրի օլմաղլէ , արթըգ շու բաբալաֆսը՝ հաղրէթի իսա զէմանընտան պէրի ագախտի տինիյէ մէգալմընտա վէ քիւրսիի շէրիֆ ըէյիսլէրինէ մախսուս վէ միւստաքիլ պիր իսմ վէ իւնվան օլմատըղը շէքք վէ շիւփհէտէն պէրի օլտուղու ,

Սանիէն , Ռօմա քիւրսիի շէրիֆինն տէրտէսթ իթմիշ օլտուղու ճիւմանի հիւքիւմէթի թահթը միւթալէպյա ալընտըգտա , Սէնէի միլատինին 726 թարիխինէ կէլէնէ տէկին ինթիսապ օլունմուշ բարալարնէղարաթըն աւլա հիւքիւմէթի ճիւմանիյէլէրի կէօրիւմէյիւպ , ֆագաթ , թարիխի մէգըլուրտէ , թում միլլէթինն տուգալըղը , Ռօմա ճանիպինտէն իսլալ վէ ըէտա օլունտուղինտէն սօնրա , 755 թարիխի միլատիյէսինտէ Բէքէն ֆէպիր , վէ 775 թարիխինտէ Շարլմանեը նաման դուլար , լօմպարտիա մէմալիքինի պիլ մուհարէպէ եէնտիքլէրի հէնկեամտէ , զապթ կյլէտիքլէրի մէմալիքտէն պիր մըգտար մահալինի , հէրնէ սէպէպէ մէպնի իսէ , եա հիյպէ վէ եախօտ միւքեաֆաթ թարիղ կյլէ , օլ վագթին բաբալարընա թէրք վէ իթա կյլէմիշ օլտուղլարընտան , օլ վէհճ իլէ , միւթէսարըրֆ օլտուղլարը մահալլէրինին իտարէսի սէպէպիլլէ , մէգպուր 755 վէ 775 թարիլլէրինտէն պէտէն , քիւրսիի շէրիֆ ըէյիսլէրինին պու եիւղտէն պիր իտարէի ճիւմանիսի հասլ օլմուշ :

Տիկէր թէրաֆտան տախի , պաղէն տին գախտէլէրինտէն տօլայը , վէ պաղէն խուսուսաթը սաիրէսինտէն տօլայը վուգուա կէլէն մէսէլլէրին հասմ վէ ֆապլի իլէ թէսվիյէսի զըմնընտա 325 թարիխի միլատիյէտէն պաշլայարագ , վագըթ վագըթ , բիսքօպօսլարը պիրէր մահալէ թէճէմմիւ իտէրէք , թէշքիլ օլունան պաշլը մէճլիսլէր վասթալէրի իլէ ումուրը բօլիթիքաճա տախի պաղը մէրթէպէ սէլահիյէթ քէսպ իտուպ , վարա վարա տիւվէլի էճնէպիլլէնն ումուրը տախիլիյէսի :

նէ վէ ումուրը խարիճկելէրինէ դատար միւ-
տախէլէյէ պաշլոյարադ, ասըրլէրին զուխսա-
թընա կէօրէ, մէմալիքի սայիրէ զապթ վէ
քիւրսիի շէրիֆ մէմալիքինէ իլավէ կյլէմէք
իչիւն, տին ուղուրունա լաֆսը իլէ, մուխալի-
ֆէթի, ճէհատէլիւ եանի խաչակիր մուհարէ-
պէլէրինէ պիլ իճթիւ, ր, պաշլըճա 1096, վէ
1147 վէ 1189 վէ 1202 վէ 1217 վէ 1228 վէ
1248 վէ 1268 թէվարիսի միլատիյէտէ օլարադ-
սէքիդ տէֆա ճէսիմ օրտուլար դալարըդ,
մէմալիքի կայրի քրիստիանէ հիւճիւմ իտէ-
րէք միլիսնլարճա ճան թէլէֆինէ միլթէճա-
սըր օլունմուշ, վէ շու վէճհ իլէ օլաննամէս-
պուք մուամէլաթ իլէ, մուամէլաթը նա
մէշրուէի սաիրէ ալէյհինտէ իթիրադ իտէն-
լէրին աղըզլարընը զալէպէթէն գարաթմադ-
իչին, 1204 թարիսի միլատիյէտէն պէտէն,
Հումմա, վէ իսպանիա, վէ Ֆրանսա, վէ Պէլ-
ճիգա հիւքիւմէթի մէմէքէթլէրինտէ կնքի-
ղիսիօն տէմէքլէ մաարուֆ օլան պիր թա-
դըմ ըհհապէյն մէհկէմէլէրի իհաադ իտուպ,
պու առամ տինէ դարըր սէօյլէտի, շու քէս
տինէ գարըր տիւշիւնտիւ կիպի տէսիսէլէր իլէ
կէրէք քրիստիանտան վէ կէրէք կայրը քրիս-
տիանտան գարըր վէ երքէք, չօճուդ վէ իհ-
թիյար, պիր չօգ առամ մէդքիւր մէհկէմէ-
լէրէ ճէլպ պիրլէ, պաղըլարընը դարանըդ-
զընտանլարտա մահսլուս իտէրէք, պաղըլա-
լարընը իսկէնճէլէրէ գօյարադ կէօյա տինէ
կէթիրիրլէրմիշ, վէ կէօյա տինէ կէլմէյէնլէրի
գաթլ եախօտ տիրի տիրի աթէշէ աթարադ,
թէլէֆ վէ քիւլ իտիւպ, մալլէրինի միւսա-
տէրէ իտէրէք, քիւրսիի շէրիֆին խաղինէ-
լէրինէ զապթ իտէրլէր իմիշ, վէ օլ սուրէթլէ
սայըսըդ, հիսապսըդ ճանլար թէլէֆ իտիւ-
միշ իտէտէ մուամէլաթը մէշրուհէ, բապպ-
իւլ ալէմին աալ ու հադգանիյէթինէ մու-
ղայիր օլտուղունտան, Օրան հիւքիւմէթի
մէմալիքի իւզէրինէ կէօնտէրիլմիլ օլան ֆը-
րիսթիյան օրտուլարը, բապպիւլ ալէմին իղնի
իլէ եհնիլիպ, խարապ օլարադ, թէքըրարէն
հիւճիւմ մէմէալլէրի գալմաըղընտան, ճէ-

հաա մուհարէպէլէրինին տախի սօնու կէլիպ,
վէ մարիւլ զիքը ըհհապիյն մէհկէմէլէրինտէն
էօթէ պէրի, թէօքիւնտիւ գալանլարը տա-
խի 1820 թարիսի միլատիյէսինտէ քիւլլիշն
լաղլ իտիւմիշ, վէ շու մէրհամէթսիդ թարիւ-
լէր իլէ ճան թէլէֆ իթմէնին սօնու կէթի-
րիլմիշ ալի :

(Տէւ-Վ)

ԱԶԳԻՆ ՄՕԼԸ ԱԶԳԻՆՆ Է

Այս վերնագրին ճշմարտութիւնը ո՞վ կըր-
նայ ուրանալ, աղգային ամեն հաստատու-
թիւն՝ աղգին ամեն մէկ անհատին իրա-
ւունքն է, եկեղեցի, դպրոց, կալուած ա-
մենուն կը վերաբերի, ուստի այս իրաւանց
վրայ հիմնելով՝ մօտերս Հայ-խմբագրապետ
մը հետեւեալ փորձը փորձեր է և ի մեծ զար-
մացումն մեր՝ ղրկանայ ենթադէպ լինելով՝
մեր իրաւացի գանդատանաց տեղի տրուեր
է : Պատմե՛նք :

Սոյն խմբագրապետը իւսկիւտար Ս. Խաչ
եկեղեցւոյն կալուածներէն սենեակ մը վար-
ձելով վեց ամսոյ չափ բնակեր է :

Կամ առուստուրներու դէշութիւններէն
և կամ մեր վերնագրոյն իրաւանցը վրայ կըլ-
թննելով երբ կալուածոց տեսուչն իրմէ
ստակ պահանջեր է նախ՝ «չունիմ, քիչ մը
սպասեցէք,» յետոյ՝ երբ ունենալու յոյսը
կըտրեր է՝ «ախպար, այս կալուածը Աղդինը
չէ՞ մի, ես ալ Աղդի պաշտօնեայ եմ, իրա-
ւամբ ձրի կընամ նստիլ» ըսեր է :

Այս ծիծաղական առարկութեան վրայ
կալուածոց տեսուչը կարծելով որ մեր խըմ-
բագրապետին խելքին դպեր է, առջի բե-
րան քմծիծաղով լուսթիւն պահելէ վերջը
շնորհընելով քիչ մ'ալպայմանաթամ տուեր է :

Մէկ երկու օրէն վերջը գարձեալ տեսուչը
դաւեր է ստակ պահանջելու : Խմբագրապետը
բարկանալով՝ «ախպար, քա՛նի անգամ կըսեն
այս կալուածը իմն է, դուն ո՞վ ես որ եկեր

խմ գրասենեկին մէջ՝ եւեւ պակաս խօսքեր կընես կոր, շուտ դուրս ել տնէս» կըսէ և դրիչը ձեռքը առնելով կսկսի սպասնալ. տես կըսէ «այս դրիչը, ահա ասիկայ սուր մ'է որ կրնամ պատիւս պաշտպանելու համար քու կուրծքդ մղել. ահա այս գրչով, լրագրոյս մէջ՝ այսինքն հրապարակին վրայ քու անունդ սպաննելով՝ կրնամ դքեզ անուանարկ ընել. ի՞նչ ըսել է դալ ազգի անհատէ մը իր կալուածներուն վարձքը պահանջել. միթէ ասիկայ գողութիւն չէ՞, ազգը կողոպտել չէ՞, կամ աւելի բայ խօսելով զիս հոս առանձին սենեկիս մէջ անօգնական «յօ՛ւ ընել չէ՞» . . . :

Այս յիմարական առարկութիւնները տեսուչը խմբագրատեղին քօքօզութենէն խելքին փշած ըլլալուն տալով այս անգամ կըսկըսի բարձրաձայն խնդալ :

Բայց ինչպէս որ ըսինք այս սկզբունքը մեր պաշտօնակցին ներքին համազումն ըլլալուն տեսչին խնդուքին վրայ աւելի կը զայրանայ և կսկսի ձայնը բարձրացնել ըսելով՝ «ահա՛ ազգին բոլոր պաշտօնեայնէն այսպէս էք. այն օրէն որ ձեզի պաշտօն մենք յանձնեք վա՛յ է եկեր մեր գլխուն. ուրեմն վաղը իրաւամբ լրագրոյս էջերը այս զրկանայ տողերովը պիտի լեցնեմ, պիտի պօռամ աշխարհի առջև թէ հայերը լուսաւորեալ դարու և կայսերական մայրաքաղաքի մէջ զիրար կեղեքելու, կործանելու, կողոպտելու, սպաննելու, տօլանտըրմիշ ընելու սկըզբունքը դեռ կը շարունակեն. ելէք հայեր, զէնք առէք և ձեր ներքին թշնամեաց գլուխը չախչախեցէք, փոշին օդուն մէջ ցրուեցէք և յիշատակը դարուց ի դարս անիծեցէք, նշովեցէք» :

Այս ցնորական ատենաբանութեան մէջ տեսչին պատուոյն դաշնիւք կէտերը տեսուչը այնքան գրգռեցին որ ալ ծիծաղելը մէկդի դնելով ըսնեց խմբագրատեղին օձիքէն և «շուտ հիմայ ասկէ դուրս պիտի ել-

լես, ապա թէ ո՛չ դքեզ խայտառակաբար փողոց կը նետեմ» ըսաւ :

Մեր պաշտօնակիցը տեսնելով որ այս մարդը հայրենասիրութիւն և ազգասիրութիւն բառերուն նշանակութենէ զուրկ՝ մինակ իր պաշտօնին շահը ճանցող մարդ մ'է «—էի պառկելով՝ «այսօր դնա տէ վաղը բան մը կընենք» ըսաւ. սակայն տեսուչը այդ «—էի քն իշու էի—քնէն ձանձրացած ըլլալուն սկըսաւ խմբագրատեղին կարասիքը «—էն հանել, անկէ՛ վերջէն՝ գլուխը, անկէ՛ —վան, անկէ՛ վողոցի դրան առջև կընել :

Այս գործողութեանց միջոցին խմբագրատեղիէն հեռու գոյն-գոյն եօջ հոս, հոս չի՛նք կը պօռաւ : Թաղեցիք վրայ հասան և երկու կողմը անուշի կապելով երան դացին :

Հիմայ կը լսենք որ տակաւին պաշտօնակիցին այդ տունը կը բնակի եզեր :

Եթէ իրաւունքը կորսնցուցեր և ստակ վճարելու զիջաներ է մեծ անիրաւութիւն և զրկանք կը համարինք մեր անհատական իրաւանց :

Բայց եթէ իրաւունքը շահեր և ազգին կալուածոց մէջ իրաւամբ ձրի նստելու յաջողեր է, մենք ալ ատանկ ազգային կալուած մը կուզենք որովհետեւ այս տարի տունի քիրա տալու տարի չէ :

Հիմակու հիմայ աչքերնիս Բերայի կալուածներէն մէկուն վրայ է, եթէ մեզի ձրիաբար վարձելու գծկամակին միտք ունինք մեր պաշտօնակցին ընթացքը բռնելու և Բերայի կալուածոց տեսուչը լրագրաց մէջ անխնայ հարուածելու :

Իսկ եթէ յաջողինք ալ գովեստի յօդուածներ պիտի տեղացնենք ատոնց գլխուն և գովեստի մէջ խեղդելով հոգինին բերաննին պիտի բերենք :

Մոռցանք ըսելու թէ այս խօսքերը «ինչո՞ւ» — օրէնքն է :

1,587,020

Գիշեր ու ցերեկ սրտիս մէջ յոյսը՝
ի զուր կ'սպասեմ շէնհրէֆէնին .
Որ Բէն-Գային դռնէ մեծ թիւը՝
ինծի զարնելով փառք տամ արարչին :

Առջի օրուքնէ մինչև այս ժամըս ,
Շահելու յուսով հարտատ կ'ըսպասեմ .
Բայց ամեն անգամ սուտ կ'ելլէ յոյսըս ,
Պաղ պաղ քրտինքէ Գրեմ դարցեր եմ :

Անցեալ անգամուն ինձ պիտի ելլար՝
Բայց դործը ծայրի չէ՝ Բէ՛ւը աւրեց .
Այս անգամուն ալ իմաս պիտ'ըլլար՝
Բայց հոգոյս տունը Գիշ Գրեմ քակեց :

Բանը դոյն , Բէ՛ւին վերայ չ'է ,
Կարծեմ դործին մէջ՝ մատ կը խաղայ կոր .
Զահե՛ր այս բաննալ մեր ճակտին գիրն է ,
Շէնհրէֆէնը հայոց չ'ելլար կոր :

Պզտիկ թիւերէն Բէ՛ւ Բէ՛ւ շահեցայ ,
Նոյն շահով դարձեալ թղթեր գնեցի .
Բերնի համ տուաւ՝ սակայն խաբուեցայ ,
- Ա՛ն - Լ չ'ըլլա՛ր Կո՛ւ - բացը մնացի :

Գուցէ բաղդն է որ Հայէն կը փախչի ,
Կը զրկէ Հայը՝ յոյնը կը սիրէ .
Սակայն Տաճկին ալ բնաւ սէր չ'ունի ,
Այս բաղդին աչքը Դաւիթի մէջ է :

Վեց ամիս առճաջ թէ քիչ մը ետքն էր . . .
« Հայ մը շահեցաւ մեծ թիւը » ըսին .
Բայց այս ապրտութան լոկ համբաւ մընէր ,
Արեւ հայոց քթին խնդացին :

Ես վաղ անցայ այս շէնհրէֆէնին ,
Պատրաստ եմ տալու ուղղողին ձրի .
Բայց բուժելու է զիս այս գէշ ախտէն՝
- Մալիկ-Եսայի՛ն Խոյ Գիշ Գրեմ քիչ - :

Թիւ 158,702

ԴԱՐՁԵԱՆ ՄԱՆՁՈՒՄԷ

Մանզումէ անցեալ շաբթու հրատարա-
կած երկար մէկ յօդուածին մէջ անանկ ցոյց
տալ ուղած էր , որպէս թէ Ագապեանի նը-
կատմամբ չորս տարիէ ի վեր մինչև ցարդ-
դրուածներուն ու ըսուածներուն առջիւ ար-
դար ելած ըլլայ :

Ասիկայ ալ պարզապէս խաբէութիւն մը
ըլլալը , և Մամուլ իր սկզբունքէն ունպա-
տակէն բնաւ ետ չը կենալ որոշած ըլլալը
հաստատելու համար , կը հարցնենք մեր ու-
սոխին թէ , ամեն օր հրատարակաւ « Ագապ-
եան մէքթէպի միլլէթիմիդտէ պուլունան
վարժարանլարմըզա մօտէլ օլաճագ պիր մէք-
թէպ տիր , վէ տէյիլ միլլէթիմիդտէ՝ իլլա
թէքմիլ Թուրքիտաա պիլէ էմալի եօդ տուր
վէ պէլքի Ամէրիդատա էմալի պիր իքի
թանէ պուլունսուն վէ պուտա միլլէթիմիդէ
պէյիլք պիր շէրէֆ տիր , և ըն . » ըսելով դու-
վաբանեէն պողաղը պատըռտած ատենը ,
կրնայ մեղի ցոյց տալ աշխարհիս վրայ գիշերօ-
թիկ մանաւանդ աղջկանց վարժարան մը , որ

1. Ատանկ ալ աղջկանց գիշերօթիկ վար-
ժարանի մը ներքին տնօրէնը ամուրի և ա-
ռանց ընտանիքի մէկն եղած ըլլայ , և շարու-
նակ գիշերները հոն պառկի :

2. Թէ ո՛վ որ մէճիտ մը տայ նէ՝ կարող
ըլլայ , ցորեկը թէ գիշերը , ուղած սահաթը
յիշեալ գպրոցին դռնէն ներս մտնել ու այ-
ցելութիւն տալ :

3. Թէ խելքը գլուխը և վարքով վկայ-
եալ տանտիկին մայր վարժուհի մը չունենայ
այդ դպրոցը :

4. Թէ բնաւ ու է Նէ-ՉԱՐԼԻԹԻ մը հսկո-
ղութանը տակ չըլլալով , գիշերները այդ
վարժարանին մէջը պառկող ամուրի տնօրէ-
նը մի միայն իւր պէյ , Էֆէնդէ , ալա , Գալա , Էֆէ-
ր-Էֆէ . քէյֆովը զայն կառավարելու աղատու-
թիւն մը ունենայ :

5. Թէ մայրական դաստիարակութիւն կու-
տամ կոր և Աղդին մայր կը հասցընեմ կոր —

ըսելով, դպրոցին մէջ միւղիքը, բխնօն, ժիմնաթիւքը, անաթօմին, պարը, երգը՝ իբր ամենակարեւոր և առաջին կարգի ուսմանքի տեղ դրած ըլլայ:

6. Թէ այդ դպրոցին անօրէնքը տարին տասներկու ամիս դպրոցին անմեղ աղջիկները առջին ձգեւելով, գիւղէ գիւղ, սէյրիէ սէյրի, թատրոնէ թատրոն, տունէ տուն տանելով, և շնաներու վրայ գօնէրներ, օրաթօրիններ տալով իպատույլահը էյլէնախրմիշ ընէ:

7. Թէ վարժարանի մը աշակերտութեանց կրթութիւնն ու դաստիարակութիւնը ստանձնող մէկը՝ ամեն օր թերթին մէջ մինչև անգամ թուրումագածիններուն բերնէն չըլուած քիւֆիւրներ ընէ հրապարակաւ, իր ընթացքը քննադատողները՝ քիւլճան չարկընլարը, արսըզ, քէօբէք, սըյրըդ, հարհար, վահշի, եապանի, և այլն կոչելով:

8. Թէ գիշեր ցորեկ քսանի չափ խեղճ ու անմեղ աղջկանց պահպանութիւնն իր վրայ առնող ամուրիտնօրէն մը ելլէ հրապարակաւ և անպատկառ կերպով կուտութիւնը պարագայ բռնէ տէյի քարոզելու յանդգնի:

9. Թէ իր այդ անօրէնութիւնն ստանձնած վարժարանին դէմ եղած քստմնելի ամբաստանութեանց առջիկէն քանի քանի անգամ փախչելով, դպրոցին բարոյականը կտակածի տակ թողու, և պատիւը մաքրելու փոյթ չը տանի:

Եւ դեռ այս տեսակ քանի՛ իրողութիւններ կուղէ որ ցոյց տանք իրեն:

Սակայն հիմաիւ հիմայ այսչափը բաւական համարելով, կը հարցնենք թէ ասոնց մէջ նշանակուած շէքէն ու անճոռնիքն թացքներուն դօնէ միայն մէկ հատն ընդունող՝ աշխարհիս վրայ աղջկանց գիշերօթիկ վարժարան մը կրնայ մեղի ցուցնել, որպէս զի մենք ալ այն ատեն իրաւունք տանք իրեն թէ, աշխարհիս վրայ գտնուող մէկ քանի շէքէն ընթացքով վարժարաններուն մէկն ալ թող երթայ Ագապեանն ըլլայ, ինչ փառունի:

Բայց քանի որ ասանկ դպրոց մը ո՛չ կայ և ո՛չ ալ պիտի ըլլայ, ինչու որ աշխարհիս վրայ բնաւ մէկ տեղ մը չը գտնուիր ասիկց զատ ուր ասանկ անճոռնի և շէքէն կրթութեան մը թոյլտուութիւն և արտօնութիւն տրուի, իրաւունք չունինք ըսելու թէ, Մանղումէի գիշեր ցորեք էմալլ Եֆէմալլ Եֆ պօռացած այդ Ագապեանը՝ անպիտանութեան և անպատեհութեան մասին իրօք աշխարհիս վրայ էմալլ չը գտնուած վարժարան մը եղած է:

Ալ Մանղումէ բան չունինէ հագագէյն շէքէն Եֆէմալլ թող դոյշէ: Ճշմարտութիւնը մեր այս ըսածներն է որ բնաւ տարակոյս չը վերցնենք:

ՀԱՅ ԼԵԶՈՒԻ ԲԱԲԵԼՈՆԸ

Բերայի գողճներու դողօնաթագոյցը քրնութեան ենթարկելով ուտիկանութիւնն իմացաւ որ հանճարարութեամբ շահատակութեանց արդիւնքն Գողճաթագոյն մէջ մթերել են եղեր գողճները. որք են բազմութիւ ասլրանքներէ զատ հետեւեալները.

45 հատ արծաթ դրէմա.

40 » ոսկի Կոյս.

բազմութիւ պրօշէր Գողճները.

1500 կտոր այլ և այլ լեղունէ գրէմ:

ՄԱՍԻՍ

Տե՛ Բէ՛ 1658

Նորերումս մենք բարեպատեհ միջոց ունենեցանք տեսնուելու Բերմանիայի կայսեր պալատական Մեծ. Պ. Մինաս աղա խաչատրեանի հետ:

Բերմանեան Արեւելեան Հնդկաստանի նըշանաւոր տէրութիւններից մինն է: Այդ կըռապաշտ երկրում ևս Հայերը հարիւր տարուց աւելի է որ քան են դրել: Ներկայումս Բերմանիայի մայրաքաղաքում, Մանղէյում, Զանկէում, Նաւէում, Պալէում (ևն ևն ևն) եօթանասուն հայ հոգի կան:

Պակ... հռչակուած չէ՝ և Սարգիս աղան
(թամամ ըլլալու զահէր) որ Անգլիայի արշա-
ւանքէց ազատել է Բերմանհամ:

ՄԵՂՈՒ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ

Փետրուար 22

* * *

Գ.

Ուրիշ դէպք մը և ի Հնդստան ի Սուրաթ
քաղաք:

Պատրայէն Հայ ակնավաճառ մը ի սուրաթ
գնալով եկեղեցւոյն մերձ սենեակ մը կը վար-
ձէ. առուտուր կ'ընէ ամեն ազգի հետ, յա-
ւուր միտմ տեղւոյն թագաւորի օրհնոցն
կ'երթայ յանուն թագաւորին քարեր գնելու.
երբ հայ ակնավաճառը մինակ կը գտնէ՝ ա-
ղահուծեան ախտէ բորբոքեալ դաշոյն կը
մխէ, վաճառականի փորը կը մեռցնէ (վա-
ճառականը չի մեռնիր, փորը կը մեռնի):
Երբ թագաւորէն արդար վրէժխնդրութեան
հատուցում կը պահանջեն Հայերը, կը պա-
տասխանէ թէ՝ Հայու մը մահուան համար մեր
օրհնոցն եղունգն անգամ կտրելու չէ:

* * *

Ուրիշ օրհն:

Տարիներ անցան, և ահա տարի մի ևս ան-
յաւ. նոր տարի մ'ալ կը յաջորդէ. ոմանք
մեռան, ոմանք կ'ապրին. օր աւուր՝ և կեանք
մահու կը յաջորդեն, սիրտս կը տրուի, միտ-
քըս կը յաւզի. հոգիս կ'ամբօխի, կը մտա-
ծեմ, զանազան տխուր յիշատակներ կ'ար-
թնան սրտիս մէջ. որոնց մասին սիրտիս
կ'որոնեմ, և սիրտիս քս հետեւեալ խորհրդ-
դածութեանս մէջ կը գտնեմ:

(Ե՛հ, քանի որ դտար, ալ մնացածը մեզի
պէտք չ'է):

ՍԻՅՆ

10րդ դարէ Եւ- 1

* * *

Երկնից շէնքն չ'է այն թէ և այս իւր հը-
րապոյրն ունի, ո՛չ Բո- Բո- աւաղի նման
ցանուած աստղերու տեսչիցաւ կամարը (նա-

րէկ) ո՛չ արիւնյն ջերմ ու սնուցիչ ճառա-
գայթն, ո՛չ լուսնի արծաթափայլ չիղալը, ո՛չ
հրեշտակաց փռնդ-փռնդ պարը, ներդաշնա-
կաւոր ալելուքն ու փառաբանութեան եր-
գերն, այլ քան զամենայն քերէ (եէսիր) վե-
րոյ է—ԱՍՏՈՒԾՈՅ ՆԵՐԿԱՅՈՒԹԻՒՆՆԸ:

Անդ է պաշտած խորանդ, անդ է...
անդ է... անդ է... անդ է... անդ է...
վերջապէս խոստացեալ հանդիսութե (եկուր դի-
մացիր տէ այս խոստացեալ հանդիստին հա-
մար մի՛ մեռնիր նայիմ):

ԼՈՅՍ

Թի- 19

Այս կերակի օր Այ—Ստէֆանոյի մէջ հե-
տեւեալ աղետալի արկածը պատահեցաւ:

Յիշեալ գիւղին ծայրը, փարոսին մօտ (քէ-
րէվիզ քսել չ'է) քայքայման վիճակի մէջ հը-
նաշէն (հնօրեայ չի հասկնաք. զաթը հին
նիւթերէ շինուած քսել կ'ուզէ) արքունի
դղեակ մը կը գտնուէր, որնոր անբնակ թող-
ուած էր, բայց որոյ խահանոցին մէջ հօրէ
մը, (ջուրի հոր չը հասկնաք հոյք քսել կ'ուզէ)
մօրէ մը և չորս զուկէ բաղկացեալ աղքատ
ընտանիք մը կը բնակէր:

Վերջապէս ուսմբին պայթուցիկ բնաւո-
րութենէն ուսմբը կրակ առնելով ուսմբը
կը պայթի՝ և ուսմբին ահաղին ձայնէն ամ-
բողջ գիւղը սոսկմամբ կը պաշարուի թէ այս
ուսմբը ինչպէս պայթելով ուսմբիո՞ծ եղան
և թէ շէնքը օդը կ'ելլէ և ոմանք միմիայն
վիրաւորուելով շէնքին տակ կը թաղուին (վա-
խու բան չըկայ, մեռած չ'են, բայց միայն
վիրաւորուելով շէնքին տակ թաղուեր են ե-
ղեր:

ՕՐԱԳԻՐ

Թիւ 1485

ՇԱՐԱԳԻՐ-ՏՆՕՐԷՆ

ԳԵՈՐԳ Յ. ԱՅՎԱԶԵԱՆ

Ս. Ղ. Պարտիզպանեան Է. Բնկ.
ԲԻԶԱ-ՓԱՇԱ ԽԱՆ ԹԻԻ 3